

בהגמרא: א"כ לכתוב או בהמה תחת בכור, או בהמותם תחת כל בכור עכ"ל.

★ ★

בגמ': א"ר יוחנן קדשו בכורות במדבר.

בשו"ת דברי מלכיאל (ח"ב סי' פ"ח) ביאר הפסוקים בסוף פ' בא "על כן אני - זובח - לה' כל פטר רחם בזכרים", בלשון הווה, "וכל בכור בני - אפדה", בלשון עתיד. ונשאל אמאי גבי בכור בהמה נאמר לשון הווה, ובפדיון הבן נאמר בלשון עתיד?

ובתב דלכאורה יש להקשות עוד, אמאי נאמר "על כן אני - זובח לה' - כל פטר רחם הזכרים", הא בכור מצותה לתנו לכהן, ולא לבעלים עצמו לזבוח אותם לה'.

אלא משום דפרשה זו נאמרה כשישראל היו במדבר, ואז עדיין לא קדשו כהנים, רק הבכורות עשו העבודה, וכ"ד מתנות כהונה נתנו לכהנים ולא להבכורות (עי' רש"י קרח י"ח ח'), ולפ"ז במדבר כשנצטוו על הבכור, היינו להביא עצמו קרבן לה', דבבכור בהמה יש שני חלקים (א) המתנת כהונה (ב) והקרבן לה'.

ולפ"ז א"ש לישנא דקרא, "על כן אני זובח לה' כל פטר רחם", "זובח לה'" דייקא, שהבעלים בעצמם מביאים הבכור לקרבן לה', ואני "זובח" לשון הווה, דקדשו בכורות במדבר.

אמנם "וכל בכור בני - אפדה" לשון עתיד, דכיון דעדיין לא נתקדשו כהנים, לא הי' עדיין נוהג כלל פדיון הבן - לתן לחמש סלעים לכהן אז, ושפיר נקט לשון עתיד - בכור בני "אפדה". ודפח"ח.

★ ★

בגמ': אתמר ריו"ח אומר קדשו בכורות במדבר וכו' ור"ל אומר וכו' קדשו ופסקו.

במשך חכמה (במדבר ג' י"ד-ט"ו) העיר במה שנאמר שם: וידבר ה' אל משה - במדבר סיני - לאמר פקוד את בני לוי. וקשה ל"ל נאמר כדבעלמא: וידבר ה' אל משה לאמר, ולמה נזכר במדבר סיני, ובפרט שכבר אמר בתחילת הפרשה (במדבר א' א') וידבר ה' אל משה במדבר סיני וגו'? ור"ל א"ש, דבא לרמז מ"ש כאן במדבר סיני, שרק עכשיו קדשו, אבל אח"כ פסקו, ולריו"ח צ"ל דבא לומר

אבל באמת יש לדון בזה, וי"ל בקושתו על אהרן, דהנה כ"ק אדמו"ר בעל האמרי אמת מגור זצ"ל הקשה, בהא דא"ר בגמ' (חולין כ"ד). דילפינן מקרא ד"זאת אשר ללוים" דאין שנים פוסלים אצל כהנים ע"ש. והקשה, מה היה ההו"א לפסול כהנים בשנים, הרי אהרן היה הכהן הראשון, ונתכהן בן פ"ג שנים בצאתו ממצרים, א"כ מזה גופא שמעינן דאין פסול שנים בכהנים, דאל"כ הי' אהרן עצמו נפסל ע"כ.

ותירין על זה בספר נחלת יעקב יהושע (פר' בהעלותך) עפ"י מש"כ בגליוני הש"ס להגר"י ענגיל ז"ל (עמ"ס שבת פ"ט) בשם מהר"א ששון ז"ל, דגר שנתגייר, כיון דקטן שנולד דמי, א"כ מונים לו כ' שנים מאז שנתגייר לגבי הדין דאין ב"ד של מעלה מענישים לפחות מכ' שנים ע"ש. ולפ"ז רצה לחדש שם דה"נ כאן, כיון דבעת מתן תורה הי' בנ"י בגדר גר שנתגייר וכקטן שנולד דמי, א"כ לא נחשב לאהרן הכהן השנים שלפני מתן תורה, ושפיר לא היה בן פ"ג שנים אלא בן הרבה פחות והיה יכול להיות כהן גם אם פוסלים שנים בכהנים עכת"ד שם ודפח"ח.

ולפ"ז א"ש ג"כ קושית הטעמא דקרא הנ"ל, דאה"נ י"ל דהמנין ללוים היה רק עד ס' שנים כמו המנין לכל ישראל. וצריך קרא למעט אהרן ממנין זה, דבלא"ה היה שפיר נמנה דחשיב פחות מס' שנים מעת שנתגייר - במתן תורה ודו"ק היטב.

(פרדס יוסף החדש פר' במדבר)

דף ד' ע"ב

בגמ': שה אחד של בן לוי פטר כמה פטרי חמורים מישראל כו' אמר קרא ואת בהמת לויים תחת בהמתם כו' א"כ לכתוב קרא או בהמה תחת בהמה או בהמתם תחת בהמתם, מאי בהמת תחת בהמתם ש"מ חד פטר טובא.

הנצי"ב בהרחב דבר על הפסוק קח וגו' ואת בהמת לויים תחת בהמתם וגו' (במדבר ג' מ"ה) כתב וז"ל: קטונתי להבין דיוק זה, שהרי לשון "בהמתם" הוא כמו לשון בהמת ישראל בפסוק כ"א, והוא כמו דכתיב בהמת לויים תחת בהמת ישראל.

ובמלואים שם כתב: ונראה דהרא"י הוא מקרא הקודם (פסוק מ"א): "ואת בהמת הלויים תחת כל בכור בכני ישראל", הרי דבהמה אחת - תחת כל בכור. וצ"ל